

Fiskeri- og kystdepartementet
Pb 8118 Dep.
0032 Oslo

Deres ref: 200900464/MBJ
Vår ref: 2009/141957
Dato: 24. august 2010
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

LAKSELUSSITUASJONEN

Vi viser til brev av 17. august 2010 hvor Mattilsynet ble bedt om å komme med en vurdering av dynamikken i lakselussituasjonen, herunder mulig utvikling utover høsten. Vi viser videre til Mattilsynets høringsuttalelse av 1. desember 2009 til forslag til forskrift om kapasitetsøkning i lakse- og ørretoppdrett i 2010.

Mattilsynets arbeid med lakselus kan beskrives i tre trinn:

- Første trinn var at den 18. august i fjor kom et nytt nasjonalt regelverk på plass med skjerpet krav til oppdrettsnæringen og at det føres økt løpende tilsyn med dette.
- Annet trinn er arbeidet med regionale forskrifter (soneforskrifter). Dette arbeidet ble igangsatt for å kunne håndtere lusesituasjonen områdevis, deriblant områdevis behandling og brakklegging for å få ned tallet på behandlinger.
- Tredje trinn er Mattilsynets innspill til bl.a. Gullestad-utvalget nedsatt av FKD, for på sikt å få en enda mer bærekraftig oppdrettsnæring.

I vår høringsuttalelse av 1. desember 2009 skrev Mattilsynet: *"Mattilsynet mener derfor det vil være riktig å utsette gjennomføringen av kapasitetsøkningen etter akvakulturloven. Vi mener økningen må utsettes inntil vi ser at de tiltakene som nå blir gjennomført, er effektive, at forekomsten av lus er redusert til et akseptabelt nivå og at resistensutviklingen er reversert og under kontroll."*

Vi vil i vår vurdering nå forholde oss til disse tre kriteriene.

Effekten av behandlingen og forekomst av lus

Resultatene av våravlusingen var gode, og de rapporterte lusenivåene i april og mai i oppdrettsanleggene var lavere enn fryktet. I tillegg viste den foreløpige rapporten fra Havforskningsinstituttet i juni at det var lite lus på den utvandrende smolten tidlig i sesongen.

Mattilsynet vil påpeke at selv om lusenivået etter våravlusningen var tilfredsstillende, var det likevel høyere enn tidligere år. Utviklingen av lusenivået i sommer tilsvarer utviklingen for sommeren 2009, som gav svært høye tall utover høsten. Mattilsynet forventer samme utvikling høsten 2010 som i 2009. Dette til tross for at næringen i 2010 har vært mer samordnet ved avlusningene.

Havforskningsinstituttets foreløpige rapport for juli viste også at antallet lus på den ville fisken (sjørret) økte utover sommeren. Dette tilsvarer tallene fra sommeren 2009 som var svært høye og høyere enn historisk nivå¹.

En bedre og mer koordinert lusebekjempelse er fortsatt under arbeid. Det ble i sommer vedtatt en soneforskrift for Sunnhordland, Bjørnefjorden og Hardanger fjorden, og en soneforskrift for områder i Trøndelag er sendt ut på høring. Vi vil forhåpentligvis se effekten av de første soneforskriftene i løpet av et par år.

Resistens

Langvarig og hyppig bruk av medikamenter vil føre til utvikling av resistens. Det finnes ikke måledata som eksakt kan beskrive resistensutviklingen nasjonalt. Mattilsynet vurderer imidlertid problemet med resistent lakselus som økende. Denne vurderingen bygger blant annet på følgende fakta:

- Midler som er i bruk i dag har vært i bruk siden 2000, og ingen nye midler har blitt godkjent siden.
- Antall behandlinger har økt, spesielt under våravlusingen.
- Mengden midler brukt har økt betydelig i 2009, uten at mengden fisk har økt tilsvarende.
- Eldre midler mot lakselus er tatt i bruk, slik som organofosfater, flubenzuroner og hydrogenperoksid. Disse midlene er mindre effektiv enn dagens midler og bruken av enkelte av disse er omstridt.

Effektive lusemidler er en forutsetning for at man skal kunne ha en effektiv bekjempelse av lus, og Mattilsynet har ikke kjennskap til at nye lusemidler er under utvikling.

Næringens ansvar

Mattilsynet vil for øvrig opplyse at vi har god dialog med næringen og at vi opplever at næringen arbeider seriøst med å bekjempe lus på det enkelte anlegg. Mattilsynet er imidlertid bekymret for om næringen griper tilstrekkelig fatt i beredskapsutfordringene knyttet til eventuelle behov for fjerning av fisk og brakklegging av områder ved lakselus- og sykdomsbekjempelse. Vi mener også at næringen bør gripe fatt i næringsstrukturens innvirkning på fiskehelsesituasjonen generelt og lusesituasjonen spesielt og aktivt komme med forslag til forbedringer.

Konklusjon

Mattilsynet mener de tiltakene som har vært gjort siden 1.12.09 på mange måter har vært effektive overfor den lusesituasjonen vi hadde ved årsskiftet. Forekomsten av lus har gått ned, men den er likevel høyere enn på samme tid i fjor. Utviklingen av resistens er ikke reversert eller under kontroll.

På denne bakgrunn frarår Mattilsynet fortsatt å gjennomføre den vedtatte kapasitetsøkningen etter akvakulturloven.

I Troms og Finnmark er lusenivået lavt, og det er foreløpig ikke rapportert om resistens mot dagens lusemidler. Basert på dagens lusesituasjon kan en vurdere å gjennomføre den vedtatte 5 % kapasitetsøkningen i de to fylkene forutsatt at unntaket for områdene med infeksjøs lakseanemi (ILA) blir opprettholdt. Ved tildelingsrunden i 2009² anbefalte Mattilsynet at det ikke blir foretatt nytildelinger i områder der det drives sykdomsbekjempelse.

Med hilsen

Joakim Lystad
Administrerende direktør

¹ NINA Rapport 547, Nasjonal overvåking 2009 på ville bestander av laks, sjørret og sjørøye langs Norskekysten samt i forbindelse med evaluering av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

² Fiskeridirektorates anbefalinger vedrørende områder som anses som mindre aktuelle for økning av oppdrettsvirksomhet, Tildelingsrunde 2009)